

Hol a határ?

A fiatal kutatók helyzete Magyarországon

Felmérés a 45 év alatti kutatók helyzetéről,
nehézségeiről, karrier terveiről

Alpár Donát, Barnaföldi Gergely Gábor, Dékány Éva, Kubinyi Enikő, Máté Ágnes,
Munkácsy Balázs, Neumann Eszter, Solymosi Katalin, Toldi Gergely

A Magyar Tudomány Ünnepe - MTA 2018.

Motiváció és Tartalom

Háttér: Európai országokban végzett hasonló felmérések

Előzmény: Fiatal Kutatók Fóruma 2017

Cél: A fiatal kutatók véleményének/szükségleteinek megismerése

Célcsoport: 45 év alatti Magyarországon dolgozó kutatók

Vizsgált területek:

- Személyes adatok
- Tudományos életpálya
- Szakmai motiváció
- Nemzetközi mobilitás
- Családi állapot
- Karrier távlat
- Fiatal kutatók képviselete

Válaszadási periódus: 2018. 03. 12. – 2018. 04. 09.

Részletes kiértékelés: 2018. nyár

A válaszadók

1779 válaszadó

A nyitott kérdések feldolgozása

Kizártuk

- 45 év felettiék 18 fő
- külföldön dolgozók 39 fő
- PhD hallgatók 52 fő

Feldolgozva: 1670 fő

Statisztikai elemzés

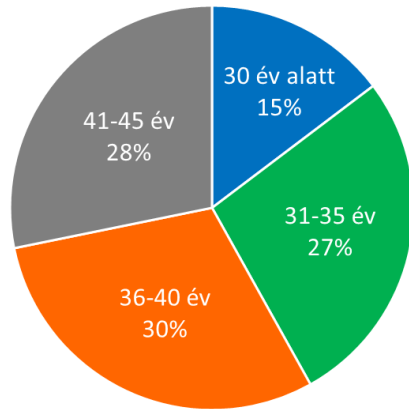
Kizártuk

- a fenti csoportokat
- akik nem adták meg a munkavégzés helyét
- és/vagy a beosztásukat 135 fő

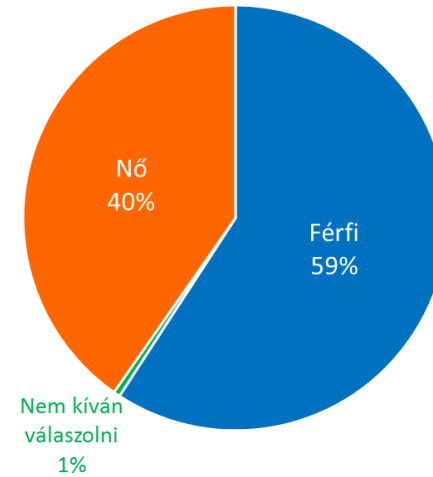
Feldolgozva: 1535 fő

Személyes adatok, tudományterületek

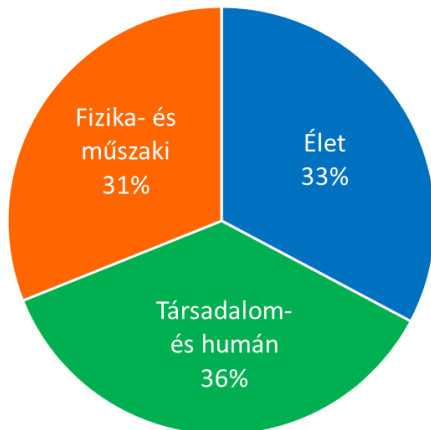
Életkor

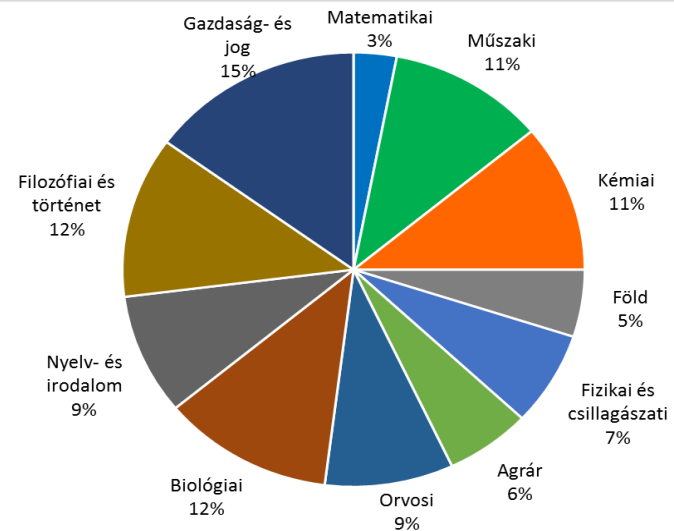
Nem

ERC Tudományterület

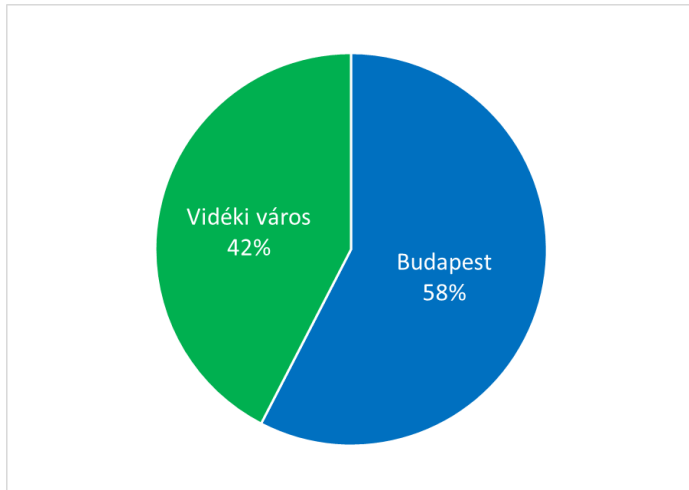

MTA Tudományterület

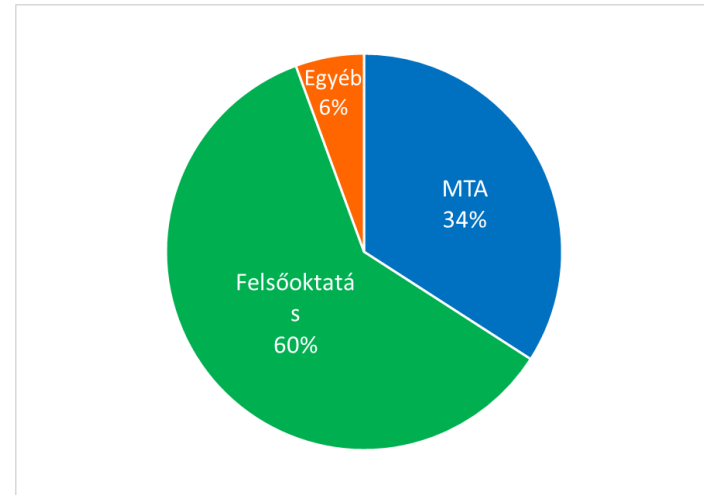

Munkahelyek

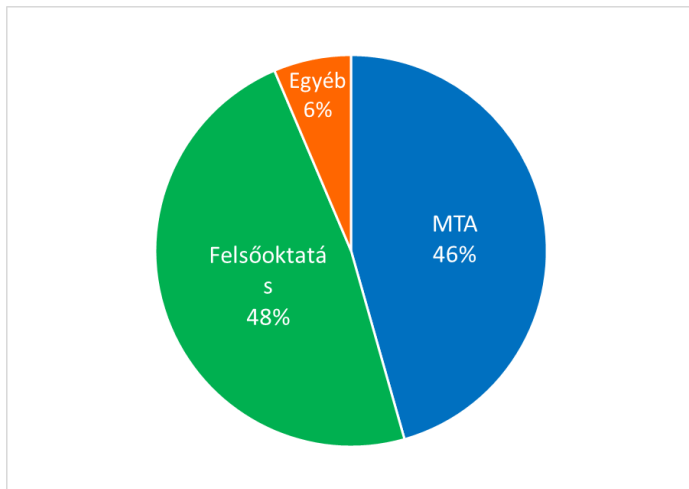
Munkahely elhelyezkedése

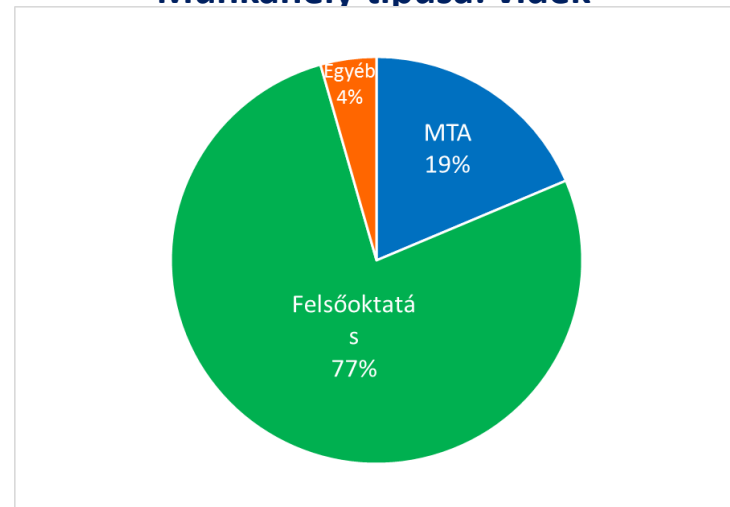
Munkahely típusa

Munkahely típusa: Budapest

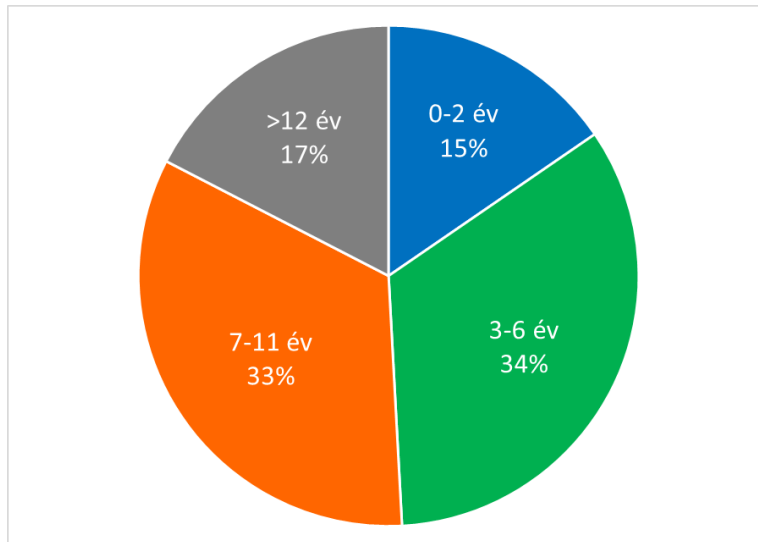
Munkahely típusa: vidék

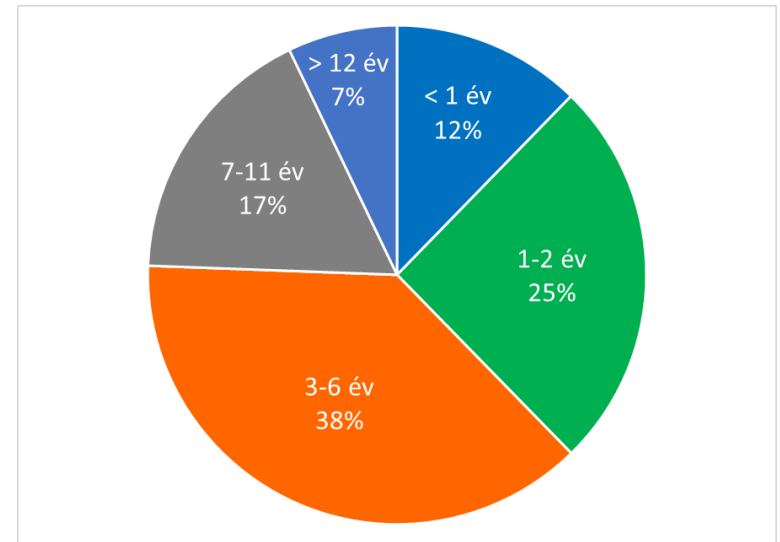
- ➔ a vidéki tudományos szféra elsősorban felsőoktatási intézményekből áll; az akadémiai kutatóintézetek többsége a fővárosban található

Helyzet a tudományos pályán

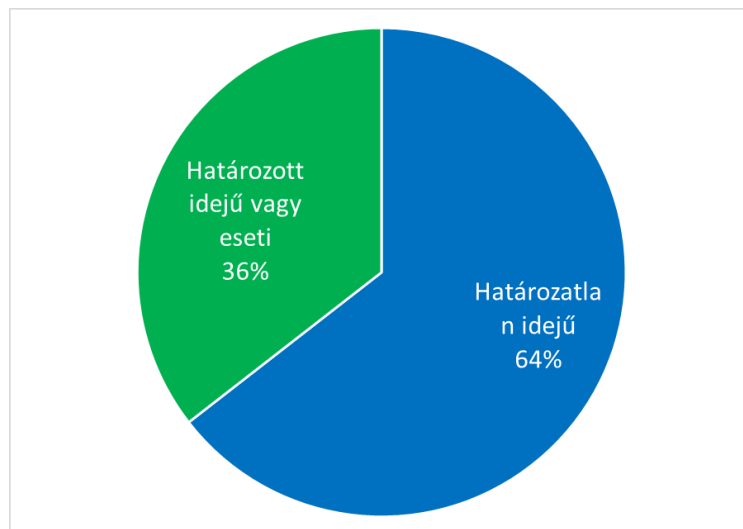
Fokozatszerzés óta eltelt idő

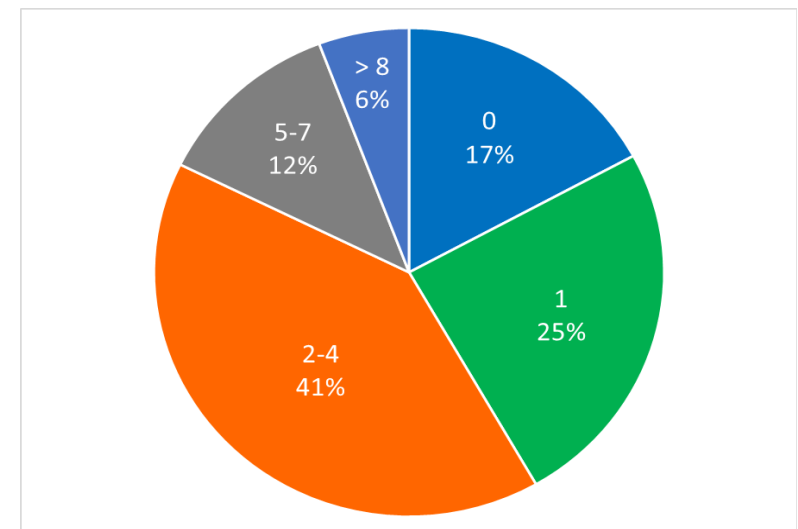
Jelenlegi pozícióban eltöltött évek

Szerződés típusa

Határozott idejű szerződések száma

Családi állapot

egyedülálló: 17,7% élettársi/párkapcsolat: 21% házas: 56,9%

	férfi	nő
házas	62,1%	55,7%
élettársi kapcsolat	20,0%	24,7%
nincs gyermeke	44,9%	51,8%
30 év alatti, gyermektelen	86,2%	90,0%
31-35 éves, gyermektelen	59,8%	71,8%
31-35 éves, 2 gyermek	13,9%	7,1%
31-35 éves, 3 gyermek	7,0%	2,4%
3≤ gyermeke van	15,1%	10,8%

35 év fölött: nincs különbség a gyermekek számában

➔ **a tudományos pályán dolgozó nők hajlamosak késleltetni a gyermekvállalás időpontját**

A tudományos pálya iránti motiváció

Tudományos pálya iránti motiváció

Pontszám (1-8)

1) Felfedezés izgalma, tudományos elhivatottság	7.4
2) Rugalmas munkakörülmények	6.0
3) Nemzetközi lehetőségek	5.8
4) Hallgatók oktatásának, mentorálásának lehetősége	5.5
5) Magánélet és munka egyensúlya	5.5
6) Hírnév és szakmai elismertség	4.9
7) A tudományos szférán kívül gyakorolt hatás	4.7
8) A megszerzett tudás más szektorban való használhatósága	4.5
9) A közszféra biztonsága	4.1

Legmegosztóbb kérdés: közszféra biztonsága (szórás = 2,23)

Faktorelemzés: társadalmi hatás dimenzió

- *A tudományos szférán kívüli hatás*
- *A hallgatók, fiatalok képzésének, oktatásának, mentorálásának lehetősége*
- *Hírnév és szakmai elismertség*
- *A megszerzett tudás hasznosíthatósága más szektorban (pl. versenyszféra)*
  - orvosi tudományok
  - agrártudományok
  - műszaki tudományok
  - filozófiai és történettudományi terület
  - kémiai tudományok
  - nyelv- és irodalomtudományok
  - gazdaság- és jogtudomány
  - biológiai tudományok
  - földtudományok
  - fizikai és csillagászati tudományok
  - matematikai tudományok

Minél elégedettebb valaki a saját kutatói helyzetével, annál nagyobb jelentőségűnek gondolta a társadalmi hatás kifejtésének jelentőségét a saját pályaválasztásában.

Faktorelemzés: rugalmasság dimenzió

- *Rugalmas munkakörülmények*
- *A magánélet és munka egyensúlya*

- gazdasági és jogtudományok
- műszaki
- agrár
- matematikai tudományok
- fizikai és csillagászati
- kémiai tudományok
- földtudományok
- biológiai tudományok
- orvostudományok
- nyelv- és irodalomtudományok
- filozófiai és történettudományok

Faktorelemzés: felfedezés dimenzió

- *A felfedezés izgalma, tudományos elhivatottság*
- *Nemzetközi lehetőségek*

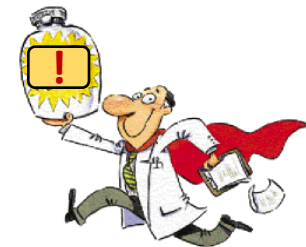

- tudományos tanácsadó / főmunkatárs, egyéb vezető, posztdoktor
- alacsonyabb beosztásúak
- filozófiai és történettudományok
- agrártudomány
- akik dolgoztak már tartósan külföldön
- akik nem
- helyzetükkel és karrierkilátásaikkal elégedettebbek
- a tudományos pálya elhagyásán gondolkodók
- valószínűbb, hogy 5 év múlva már külföldön fog élni
- kevésbé valószínű

Szöveges válaszok

Milyen egyéb fontos szempontok játszottak közre abban, hogy a tudományos pálya mellett döntöttél?

433 válasz

40%: személyes szakmai érdeklődés, tehetség, elhivatottság, az új ismeretek szerzésének lehetősége, a szakma révén szerzett öröm, önkiteljesedés

20%: pozitív érzelmi viszonyulás a szakmához kötődő személyekkel kapcsolatban, akik inspiráló közeget tudtak teremteni a hallgatói években

egyéb: társadalmi hasznosság (főleg orvos- és földtudományok) intellektuális szabadság, a szabad időbeosztás, véletlen

Visszatekintve olykor naivnak gondolják magukat a válaszadók; nem voltak tisztában a tudományos karrier realitásaival

A tudományos pálya elhagyásának motivációi

Elégedettség , pályaelhagyási potenciál

	<u>Elégedettség (1-8)</u>	<u>Pályaelhagyási potenciál (1-10)</u>
Matematikai tudományok	5.21	5.00
Fizikai és csillagászati tudományok	5.12	6.47
Műszaki tudományok	5.09	6.08
Biológiai tudományok	4.81	6.59
Gazdaság- és jogtudományok	4.77	5.97
Kémiai tudományok	4.47	6.88
Filozófiai és történettudományok	4.36	6.02
Orvosi tudományok	4.35	6.96
Agrártudományok	4.16	7.06
Nyelv- és irodalomtudományok	4.08	6.72
Földtudományok	3.97	7.06
Összesen	4.59	6.47

A pálya elhagyását legkomolyabban mérlegelők

- 35 év alattiak
- tudományos segédmunkatársak (átlag = 7.44)

(docensek, tudományos főmunkatársak, vezetők, posztdoktorok, tanácsadók, adjunktusok : 5,83-6,20)

➡ a pályakezdő, a tudományos ranglétra legalján álló fiatalok esetében a legnagyobb a pályaelhagyás valószínűsége

➡ ezzel veszélyben van a tudományos utánpótlás

Pályaelhagyásra készítő problémák súlya

	<u>Pontszám (1-8)</u>
1) Személyes anyagi nehézségek, alacsony jövedelem	6.8
2) Kutatási forrás hiánya	6.2
3) Nem kiszámítható, tervezhető szakmai karrier	5.7
4) Korlátozott lehetőségek a szakmai ranglétrán való előrehaladásban	5.7
5) Infrastruktúra hiánya	5.6
6) Túlzott mértékű adminisztrációs terhelés	5.5
7) A teljesítményértékelési rendszerrel kapcsolatos nyomások és kényszerek	5.0
8) Konferenciákon, továbbképzéseken való részvétel támogatásának hiánya	4.9
9) Társadalmi megbecsültség hiánya	4.7
10) Munka és magánélet egyensúlyának hiánya	4.7
11) Mentorálás hiánya	4.3
12) A tudományos szférán túl kifejtett hatás hiánya	4.2
13) Túlzott mértékű oktatási terhelés	4.2
14) Nemek közötti esélykülönbségek	3.1

Faktoranalízis: forráshiány dimenzió

- Személyes anyagi nehézségek, alacsony jövedelem
- Kutatási forrás hiánya
- Infrastruktúra hiánya
- Konferenciákon, továbbképzéseken való részvétel támogatásának hiánya
  - Nők
  - Férfiak
  - Felsőoktatásban dolgozók
  - Akadémiai dolgozók
  - Földtudományok, agrártudományok
  - Matematikai tudományok
- Az elégedettebbek kevésbé érzékelik demotiváló tényezőként a forráshiányt
- Akik valószínűnek tartják, hogy öt éven belül külföldön élnek, magasabb demotiváló erőt tulajdonítottak a forráshiánynak
- **A pályaelhagyás megállításában az anyagi dimenzióval kapcsolatos beavatkozások megkerülhetetlenek**

Faktoranalízis: elismerés hiánya dimenzió

- *A tudományos szférán túl kifejtett hatás (impact) hiánya*
- *Korlátozott lehetőségek a szakmai ranglétrán való előrehaladásban*
- *Mentorálás, tapasztaltabb kollégáktól jövő tanácsok hiánya*
- *Nem kiszámítható, tervezhető szakmai karrier*
- *A társadalmi megbecsültség hiánya*

- **Nők**
- **Férfiak**

- Tudományos segédmunkatársak
- **Adjunktusok**
- **Docensek, egyéb vezetők**

- **Vidékiek**
- **Fővárosiak**

➔ **A nők, az alacsonyabb beosztású kutatók és a vidékiek pályán tartásában kiemelten fontos szerepe volna a szimbolikus elismertség-érzetét növelő változtatásoknak**

Faktoranalízis: túlterhelés dimenzió

- *Túlzott mértékű oktatási terhelés*
- *Túlzott mértékű adminisztrációs terhelés*
- *A teljesítményértékelési rendszerrel kapcsolatos nyomások és kényszerek*
- *A munka és magánélet egyensúlyának hiánya*

- **Nők**

- **Férfiak**

- **Docensek**

- **Más fiatal kutatók**

- **Felsőoktatásban dolgozók**

- **Akadémiai dolgozók**

- **Vidékiek**

- **Fővárosiak**

- További jelentős tényezők: jelenlegi pozícióban eltöltött hosszabb időszak, külföldi letelepedést valószínűbbnek tartó attitűd

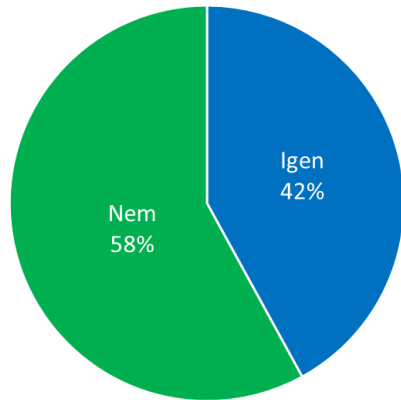
Pályaelhagyás: anyagi nehézségek

- A válaszadók nem tartják elegendőnek a megélhetéshez a közalkalmazotti jövedelmüket.
- A közalkalmazotti fizetésből nem lehet lakást bérelni vagy hitelt felvenni, ez kihat a családalapításra és a gyermekvállalási kedvre is.
- Társadalmi megbecsültség hiánya: egyes diplomát sem igénylő állásokban jóval magasabb fizetések elérhetőek.
- Jelentős bérfeszültség a tanársegédek / adjunktusok és az új PhD képzésben tanuló hallgatók között.
- A frissen doktorált hallgatók oktató/kutató közalkalmazottként jelentős bevételkiesésre számíthatnak.

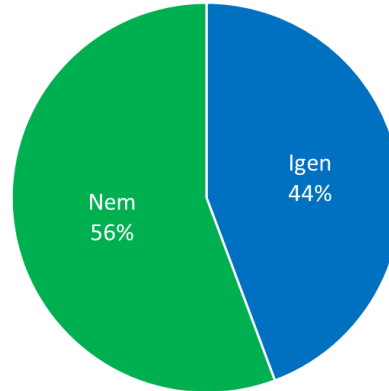
Anyagi nehézségek a szöveges válaszokban

- *Milyen egyéb szempontok fontosak számodra a külföldi munkavállalás, letelepedés mellett?*
  1. helyen említett probléma (52/318)
- *A nemzetközi mobilitással és kivándorlással kapcsolatos további gondolatok, megjegyzések*
  1. helyen említett probléma (32/213)
- *Milyen további elemek döntő jelentőségűek számodra (a nemzetközi mobilitással kapcsolatban)?*
  5. helyen említett probléma (34/456)
- *A fenti kérdésekben összesítve*
  2. helyen említett probléma (118/987)
- *Családos fiatal kutatóként milyen módon nyújthatna hatékony(abb) támogatást számodra a munkahelyed?*
  2. helyen említett probléma (99/373)
- *Mi jelent számodra a legnagyobb nehézséget a család és a tudományos pálya összeegyeztetésében?*
  2. helyen említett probléma (97/523)

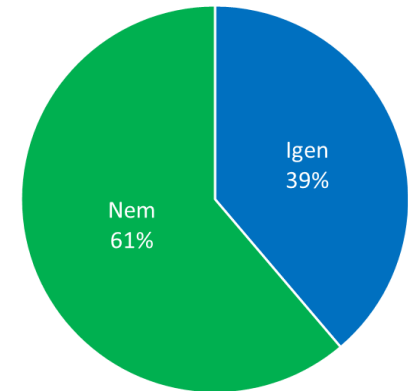
Másodállás(ok)

összesen

Budapest

vidék

- Fizikai- és műszaki tudományok: 33.6%
- Élettudományok: 36%
- Bölcsész- és társadalomtudományok: 54.6%

A másodállások eredménye:

- túlterheltség
- kevesebb idő a kutatásra és a családra

Átlagos fizetésemelési igény, hogy ne kelljen másodállás: **76.1%** (195 fő)

- legmagasabb igény: agártudományok (111%), fizika (105%)
- legalacsonyabb igény: matematika (56%), nyelv- és irod. (62%)

Pályaelhagyás: foglalkoztatási kérdések

Határozott idejű foglalkoztatás:

- a válaszadók harmada (de 85,1%-nak volt már)
- MTA: 54%, felsőoktatás: <20%
- élettudományok: 39.6%
- legalább 5 ilyen szerződés: 18,3%
- ilyen szerződések átlagos száma a legmagasabb: fizika, matematika

Annak eredménye, hogy még alacsony fizetésekkel sem lehet hosszú távon biztosan számolni:

- egzisztenciális bizonytalanság
- max. 2-3 évre tervezés
- nehéz családalapítás

40 év: kritikus pont, a fizetést biztosító pályázati lehetőségek jelentős leszűkülése mellett státuszok sincsenek

Pályaelhagyás: foglalkoztatási kérdések

Hosszú távú biztonság, kiszámíthatóság, stabilitás (pl. státusz) hiánya:

Milyen további elemek döntő jelentőségűek számodra (nemzetközi kivándorlással kapcsolatban)?

2. helyen említett probléma (50/456)

3 kivándorlással kapcsolatos kérdés válaszai összesítve:

4. helyen említett probléma (96/987)

A tudományos pálya vonzóbbá tétele

Intézményi változtatások a hazai tudományos karrier vonzóbbá tételéhez

- 1) Jelentős fizetésemelés, versenyképes fizetések
- 2) Kutatási infrastruktúra fejlesztése
- 3) Kiszámíthatóbb szakmai karrierút
- 4) Családos kutatók fokozottabb támogatása
- 5) Állami ösztöndíjprogramok mobilitás támogatására
- 6) Fiatal kutatókat támogató mentorprogram

Pontszám (1-8)

7.3

6.8

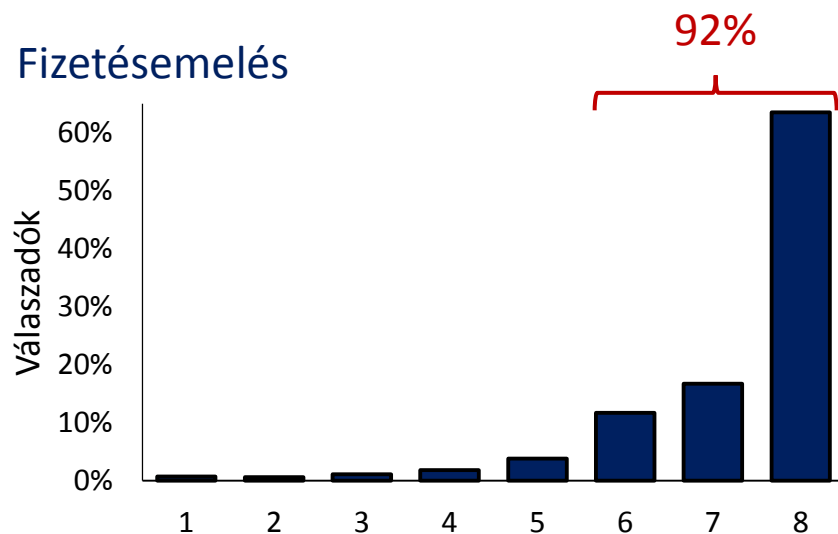
6.6

6.2

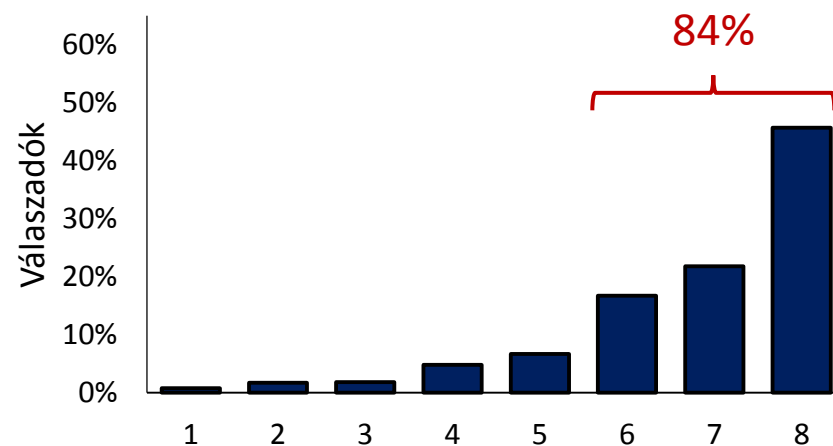
6.1

5.9

Fizetésemelés

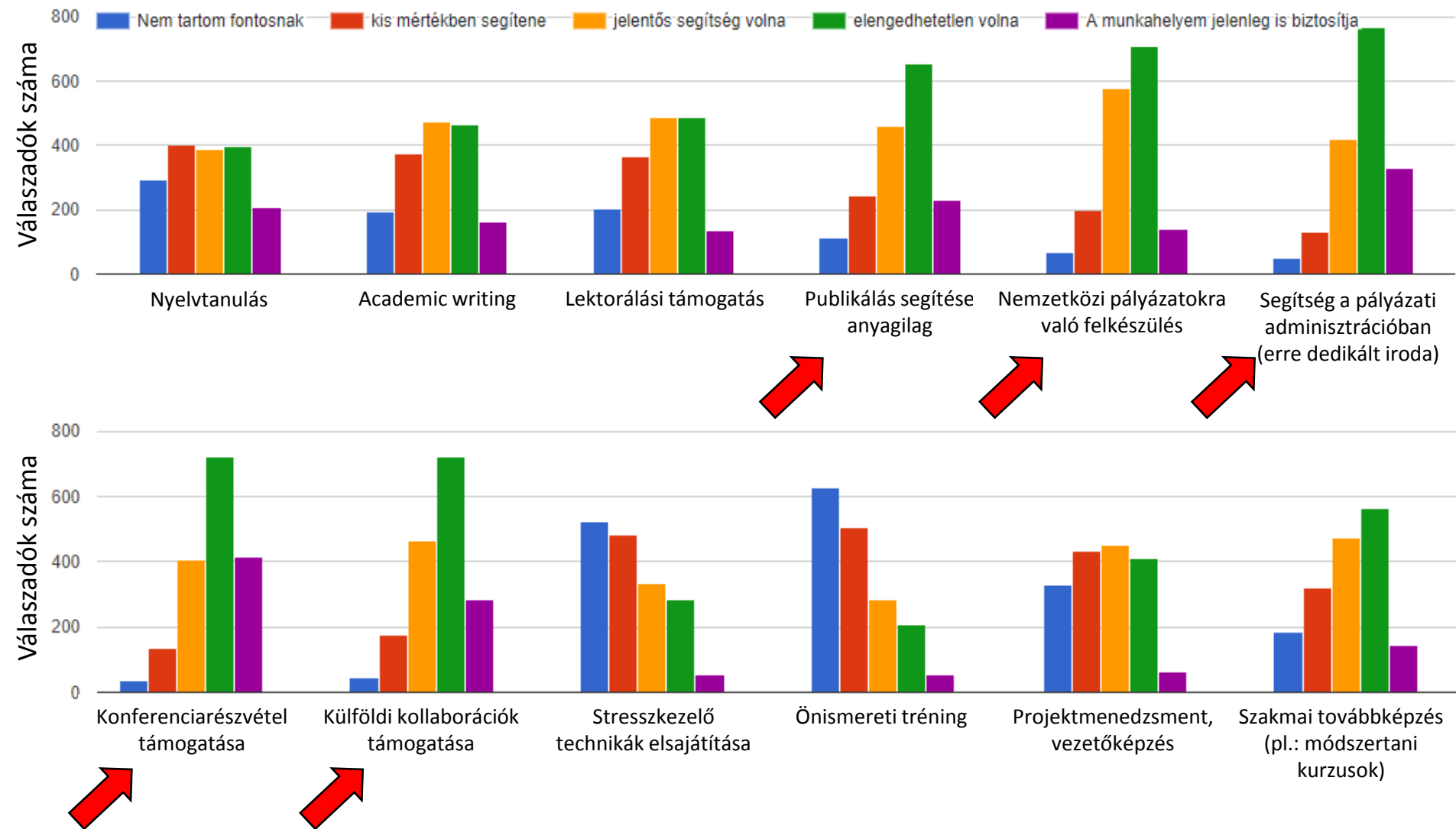

Infrastruktúra fejlesztés

Válaszok száma: 1,721 - 1,736

Karrierépítést támogató elemek iránti igény

Szöveges válaszok: bürokrácia és adminisztráció

- **Túlzott adminisztráció és bürokrácia minden feladatnál**
- **Gyakran inkompetens adminisztrációs személyzet**
- **Olykor a kutató menedzseli a pályázat pénzügyi-adminisztratív részét**
- **Felsőoktatásban szinte kötelező vezető pozíció betöltése X év után**
- **Hangsúlyos a **közbeszerzés** kritikája**
  - Túl lassú; ez különös gond a kísérletet és mérést igénylő tudományokban és a rövid futamidejű pályázatoknál
  - Túl drága
  - Nem feltétlenül a kutatónak tényleg szükséges eszköz érkezik
- **Kancellári rendszer kritikája**
  - Felsőoktatási autonómia csorbítása
  - Tovább lassítja az ügyintézkést és növeli a papírok számát
  - Nem növeli a hatékonyságot

Milyen további elemek döntő jelentőségűek számodra (a nemzetközi mobilitással kapcsolatban)?

1. helyen említett probléma (89/456)

Mindhárom mobilitási kérdésben összesítve:

1. helyen említett probléma (121/987)

Szöveges válaszok: rendszerszintű problémák

Akadémiai és felsőoktatási közeg:

- Merev és hierarchikus akadémiai és felsőoktatási közeg
- Generációs szakadék idősebbek és fiatalabbak között

visszatérő jelzők: „*feudális rendszer*”, „*patriarchális rendszer*”

Előmenetel, pályázatok:

- Transzparencia hiánya
- Gyakran nem a teljesítményt, a szakmai szempontokat értékelik
- Objektív elbírálás szükséges

visszatérő jelzők: „*nepotizmus*”, „*belterjesség*”, „*uram-bátyám rendszer*” és ennek eredményeként „*kontraszelekció*”

Milyen egyéb szempontok fontosak számodra a külföldi munkavállalás, letelepedés mellett?

3. leggyakrabban említett probléma (41/318)

Milyen további elemek döntő jelentőségűek számodra (a nemzetközi mobilitással kapcsolatban)?

3. leggyakrabban említett probléma (47/456)

Mindhárom mobilitási kérdésben összesen:

3. leggyakrabban említett probléma (97/987)

Szöveges válaszok: oktatási terhelés

- Különösen a fiatalok oktatási terhei mellett csak a szünetekben lehetséges a kutatás
- Főállású kutatókhoz képest az oktatók kevesebbet tudnak publikálni
- Így pályázatoknál hátrányba kerülnek
- 2010-2015, MTA Bolyai János Kutatási Ösztöndíj érvényesen pályázók nyerési aránya:
  - akadémiai dolgozók: 33-44%
  - felsőoktatásban dolgozók: 20-31%

Milyen további elemek döntő jelentőségűek számodra (a nemzetközi mobilitással kapcsolatban)?

4. leggyakrabban említett probléma (37/456)

Szöveges válaszok: kutatói életpálya

- Nincs kiszámítható életpálya (státuszok hiánya, pályázatról-pályázatra élés, l. korábban)
- Nem mindig ésszerű vagy releváns előmeneteli feltételek
- Tere van a szubjektív értékelésnek
- Teljesített feltételek mellett nem garantált az előrelépés
Intézményi érdekek és ellenérdekek
- Beépített fékek
Kiemelkedő teljesítmény esetén is X év egy pozícióban
- Az egyetemeken is szétválhasson az oktatás és kutatás
- Kicsi átjárhatóság a felsőoktatás és az akadémia ill.
az oktatás-kutatás és az ipar-versenyszféra között
- Az iparba távozott vagy munkanélküli kutató visszatérésének
lehetőségei korlátozottak

Szöveges válaszok: pályázatok odaítélése

- A kutatási- és munkaterv érdemei sokszor másodlagosak a korábbi publikációk mennyiségéhez képest
- Kevesebbet publikált pályázók kiugró ötletei így nehezebben kapnak támogatást
- A gyakorlatban számít(hat): személyes ismeretség, az ajánló lobbitevékenysége is
- Visszatérő jelzés: személyes ismeretség vagy az ajánló lobbitevékenysége is számíthat
  - I. korábban: rendszerszintű problémák

Szöveges válaszok: pályázatok személyi kérdései

- 54,8%: nem tartja életszerűnek és jól működőnek a fiatal kutatókra vonatkozó pályázati és munkajogi kategóriákat
- Közel 2/3: életkor helyett inkább a PhD fokozat megszerzése óta eltelt időt kellene figyelembe venni
- Bérre költhető forrás maximalizálása projektenként: még kevesebb állás, elaprózódó munkák

Szöveges válaszok: teljesítmény értékelés- és mérés

- Impakt-faktor alapú mérés kritikája
- Tudományterületenkénti differenciálás irányi igény
- Hátrányosan érintett területek

Azok a területek, melyeken kevesebben dolgoznak:
általában kisebb IF

Alkalmazott tudományok:
outputjuk nem elsősorban publikáció-alapú

Multidiszciplináris kutatások:
nehezen illeszthetők az MTA osztályrendszerbe

Szöveges válaszok: munkavédelem

- A szabályok betartása a gyakorlatban néhol „rugalmas”
- A munkakörülmények olykor az egészséget veszélyeztetik
- Különösen érintett csoportok:
  - orvostudományok
  - kémiai tudományok
  - biológiai tudományok
  - agrártudományok

Szöveges válaszok: az MTA nagydoktori

- Hátrányban az inter- és multidiszciplináris kutatók, akik nem felelnek meg egyetlen specifikus osztály követelményeinek sem (holott összességében megvannak a mutatóik)
- A követelményeket korszerűtlennek és átláthatatlannak tartják egyes válaszadók

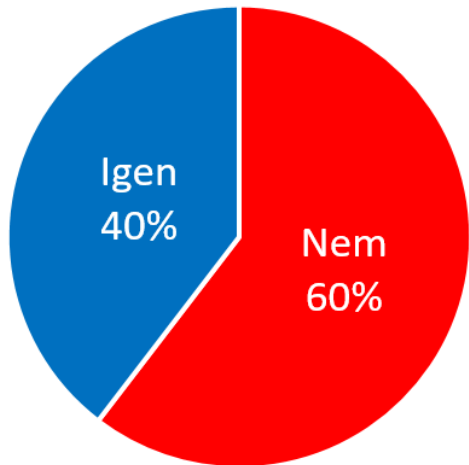
Kis számú válaszban jelenik meg, valószínűleg mert:

- a nagydoktori eljárásban a 40 alatti korosztály ritkán érintett*
- a bölcsészek tipikusan 45 év alatt sem érintettek*

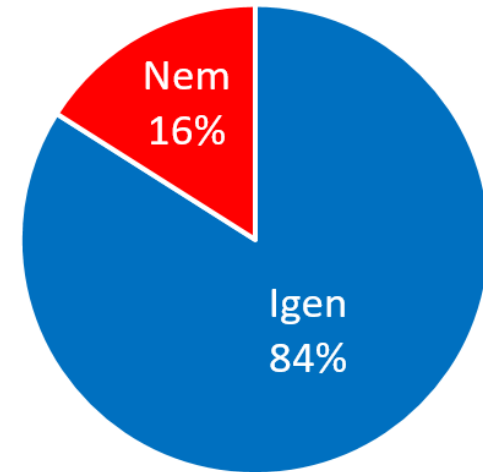
Nemzetközi mobilitás

Külföldi tapasztalat

3 hónapnál hosszabb külföldi kutatás diplomaszerezés óta

Igény 3 hónapot meghaladó kutatási tapasztalatra külföldön

- Férfiak
- Nők
- Vezetők
- Segédmunkatársak
- Matematikusok, fizikusok
- Gazdasági és jogtudományi, orvosi, agrár és földtudományi terület

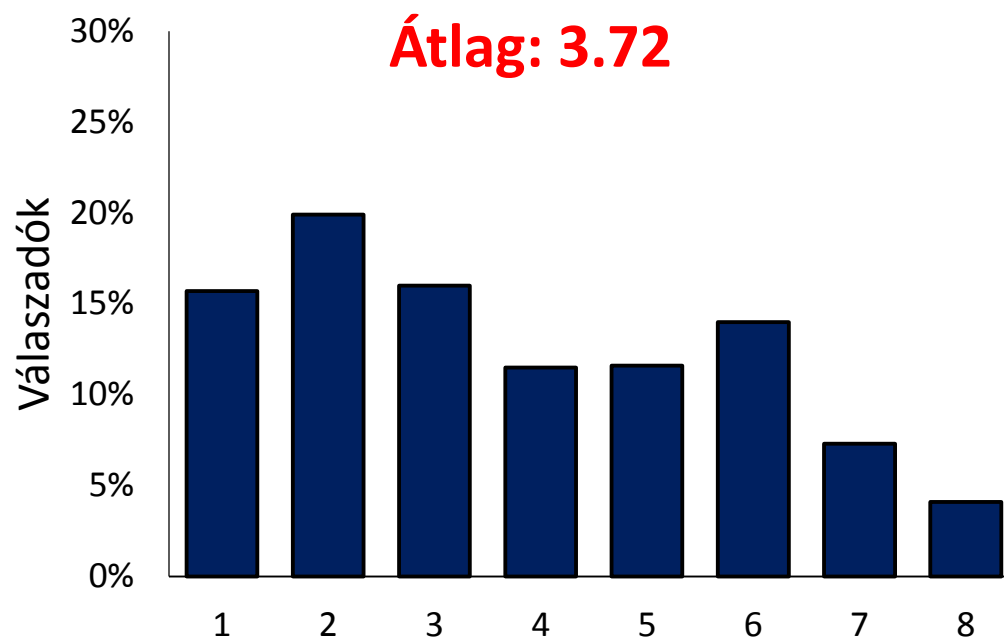

Külföldi tapasztalattal rendelkezők

- 79%: fenntart tudományos együttműködést a korábbi külföldi munkahelyével
- 84%: igény további külföldi tapasztalatszerzésre
- Rövidebb utak formájában
- A tapasztalatokat itthon kamatoztatnák
- Mindenkinek érdeemes lenne betekintést nyerni külföldi kutatóhelyek munkájába
- Külföldi kutatók idevonzása

Külföldi tervek

Mekkora a valószínűsége annak, hogy 5 év múlva a tartós letelepedés szándékával külföldön élj és dolgozz?

Legnagyobb átlag: orvosi (4.06), föld- (4.04) és biológiai tudományok (3.9)

Legkisebb átlag: műszaki terület (3.24)

5 év múlva tartós letelepedés

- Átlag 1-8 fokú skálán: 3.72
- 30 év alatt: 4.16
- 30 év felett: 3.54-3.82
- Tudományos segédmunkatársi és tanársegéd: 4.38
- Magasabb pozícióban dolgozók: 3.43-3.82
- Nem házas párkapcsolatban élők: 4.24
- Egyedülállók: 3.85
- Házások: 3.47

Legfontosabb érvek külföldi munkavállalás mellett

	<u>Pontszám (1-8)</u>
1) Jobb kutatói infrastruktúra	6.32
2) Tudományos élet, szakmai munka színvonala	6.29
3) Magasabb életszínvonal	6.09
4) Fiatal kutatók jobb intézményes támogatása	5.73
5) Előnyösebb publikációs lehetőségek	5.66
6) Kiszámíthatóbb szakmai karrierút	5.51
7) Munka és magánélet egyensúlya	5.12
8) Utazás, más kultúra megismerése	4.8
9) Távol szeretnék lenni a magyar közélettől	4.27

Érvek külföldi munkavállalás mellett: faktoranalízis

Külföldi előny dimenzió

Jobb kutatói infrastruktúra, Fiatal kutatók jobb intézményes támogatása, Tudományos élet és szakmai munka színvonala, Kiszámíthatóbb szakmai karrierút, Előnyösebb publikációs lehetőségek, Munka és magánélet egyensúlya, Magasabb életszínvonal

Magasabbra értékelik az előnyöket: nők, vidékiek, akadémiai dolgozók

Közélet dimenzió

Utazás, más kultúra megismerése , Távol szeretnék lenni a magyar közélettől

Legjelentősebbnek ítélik:

földtudományok
nyelv- és irodalomtudományok
filozófiai és történettudományok

Legkevésbé jelentősnek ítélik:

orvosi tudományok
kémia tudományok
agrártudományok

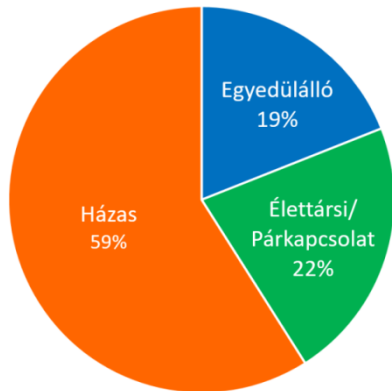
Itthon tartó faktorok a szöveges válaszokban

- Hazaszeretet
- Elhivatottság a hazai helyzet jobbítására
  - Család
  - Iskoláskorú gyermekek
- idősebb vagy ápolásra szoruló családtagok
- Kényszerítő körülmények hatására ők is elmennének
- A válaszadók szerint jobb körülmények: Nyugat-Európa és Észak-Amerika mellett Szlovákia és Erdély is

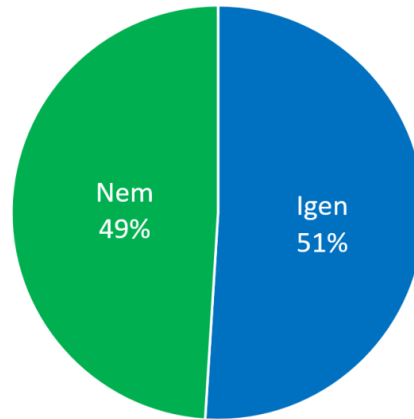
Családosok és fiatal kutatónők

Kutatás és család

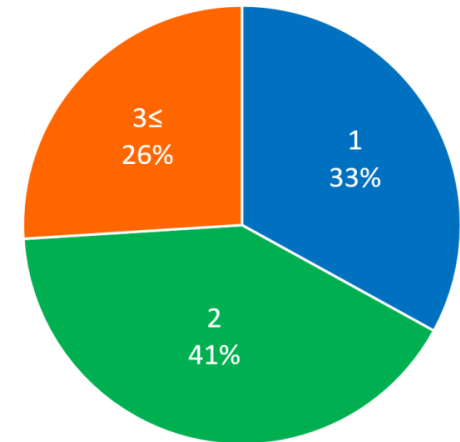
Családi állapot

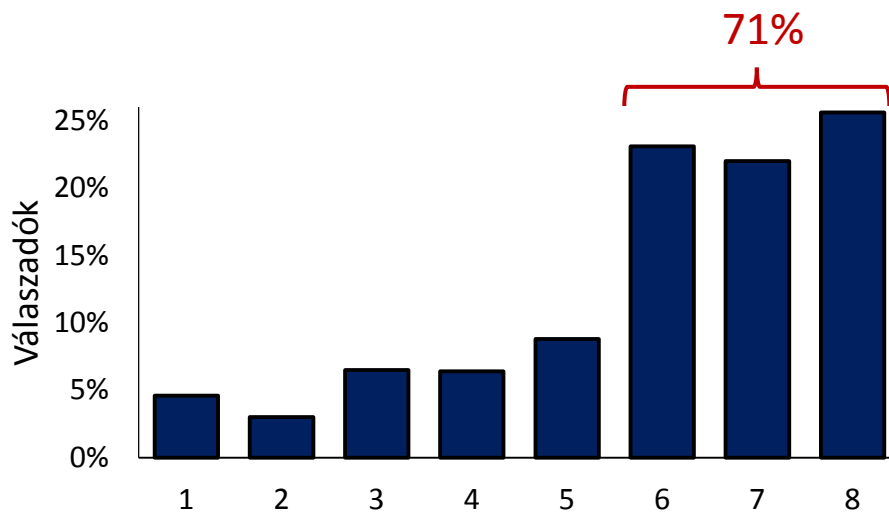
Gyermekek

Gyermekek száma

Kihívás mértéke a gyermekvállalás és a tudományos karrier összeegyeztetésének tekintetében

	Átlag	Szórás
Összesen	5.93	1.96
Nők	6.64	1.55
Férfiak	5.50	2.05

Gyermekvállalás és tudományos karrier

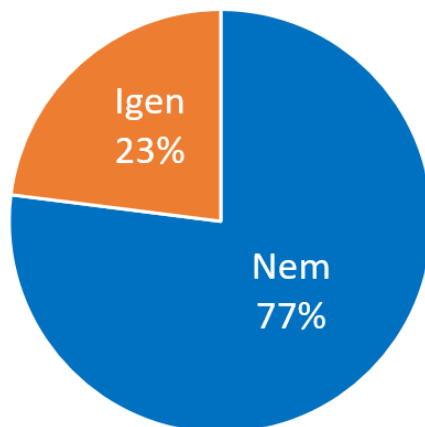
Mi jelenti számodra a legnagyobb nehézséget a család és a tudományos pálya összeegyeztetésében?

523 válasz

- 75%: időhiány
  - Időbeosztás, kétoldalú lelkiismeret-furdalás
  - Önkizsákmányolás, stressz, frusztráció
  - Gyermekfelügyelet (nők: 20%, férfiak: 4%)
  - Gyermekkel kapcsolatos logisztika (főleg nőknél)
  - Gyermektelenekkel szembeni hátrány:
    - külföldi konferenciák, ösztöndíjak, kutatóutak, kooperációk munkaidőn túli tudományos programok
  - Közvetlen diszkrimináció
  - Anyagi nehézségekkel is összefonódik (főleg férfiaknál)
- ➡ Hagyományos családmódel dominanciája

Családosok negatív megkülönböztetése

Hátrány, negatív megkülönböztetés
gyermekvállalás miatt

- A negatív megkülönböztetésről beszámolók 74%-a nő
- A gyermekes nők 44,5%-a jelzett negatív megkülönböztetést

Női válaszadók:

	igen	nem
Élettudományok	47.5%	52.5%
Bölcsészettudományok	38.7%	61.3%
Fizikai- és műszaki tudományok	53.7%	46.3%
Összesen	45.5%	55.5%

Kiugró értékek: műszaki terület (69,2%), orvostudomány (60%), kémiai tudományok (57,1%)

Gyermekes hátrány: szöveges válaszok

161 válasz (76% nő)

- Állások és előrelépés (nők: 31%, férfiak: 19%)
- Emiatt anyagi hátrány
- Szakmai munkát érintő hátrány (nők: 36%, férfiak: 8%)
- Pályázatok és ösztöndíjak sikeressége (nők: 33%, férfiak: 3%)
korhatár túllépés, kisesett publikációs aktivitás (nők: 20%, férfiak: 8%)
- Negatív személyes visszajelzések (nők: 25%, férfiak: 8%)
- Csökkent mobilitás (nők: 14%, férfiak: 28%)
- Időhiány (nők: 7%, férfiak: 56%)

Családos kutatók támogatása

Családos fiatal kutatóként milyen módon nyújthatna hatékony(abb) támogatást számodra a munkahelyed?

373 válasz

- Időszervezés (35%, nők: 40%, férfiak: 30%)
- Anyagi megbecsülés (27%, nők: 19%, férfiak: 34%)
- Gyermekfelügyelet (26%, nők: 32%, férfiak: 21%)
- Gyes alatti kutatás kiesésének figyelembe vétele teljesítmény értékeléskor
- Gyes alatt és utána mentori segítség nőknek

Válaszok száma: 373

Nemi alapú és egyéb diszkrimináció

- 13,7%-ot ért megkülönböztetés
nem, kisebbségi identitás, fogyatékoság
- Nők: 27.9% , férfiak: 4.1%

	összesen	nők
Élettudományok	15%	29%
Bölcsészettudományok	18%	29%
Fizikai- és műszaki tudományok	8%	24%

Nemi alapú és egyéb diszkrimináció

Milyen jellegű hátrány, megkülönböztetés ért?

- Nemi (65%, nők: 74%, férfiak: 24%)
- Előrelépések
- Szexuális és/vagy verbális zaklatás (jellemzően fiatal nők)
- Családi állapot
- „Hátszél” hiánya (nők: 7%, férfiak: 24%)
- Vallási, nemzetiségi, külhoni, vidéki identitás, szexuális orientáció, politikai meggyőződés
- Pályázatok
- Feladattípusok megosztása
- Fogycatékosság

Válaszok száma: 213

Fiatal kutatónők

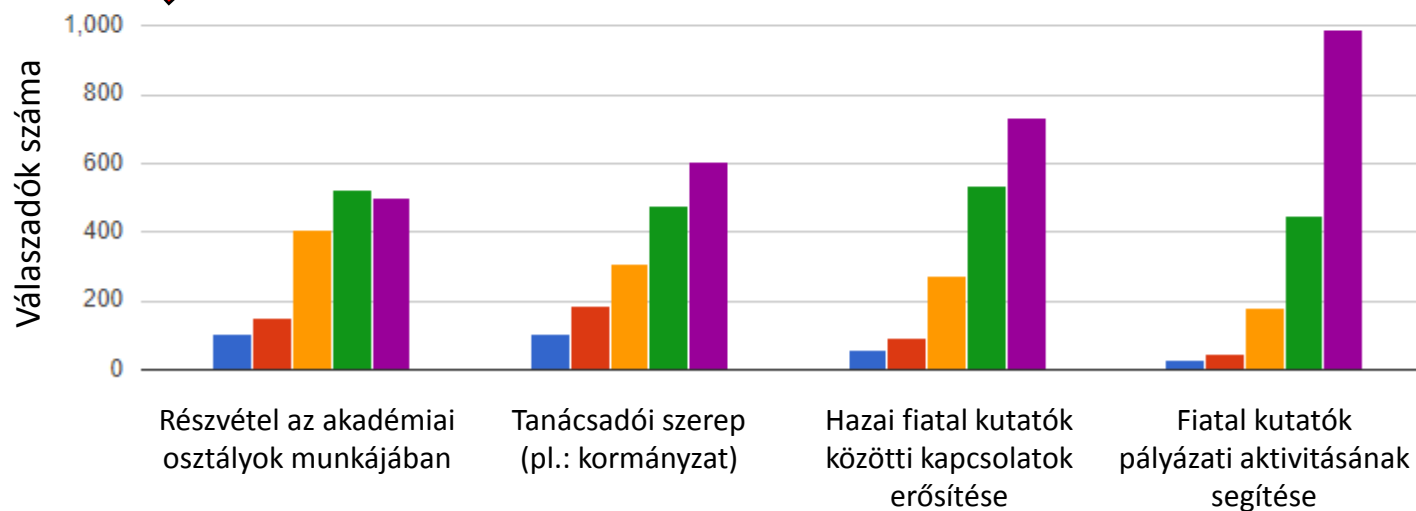
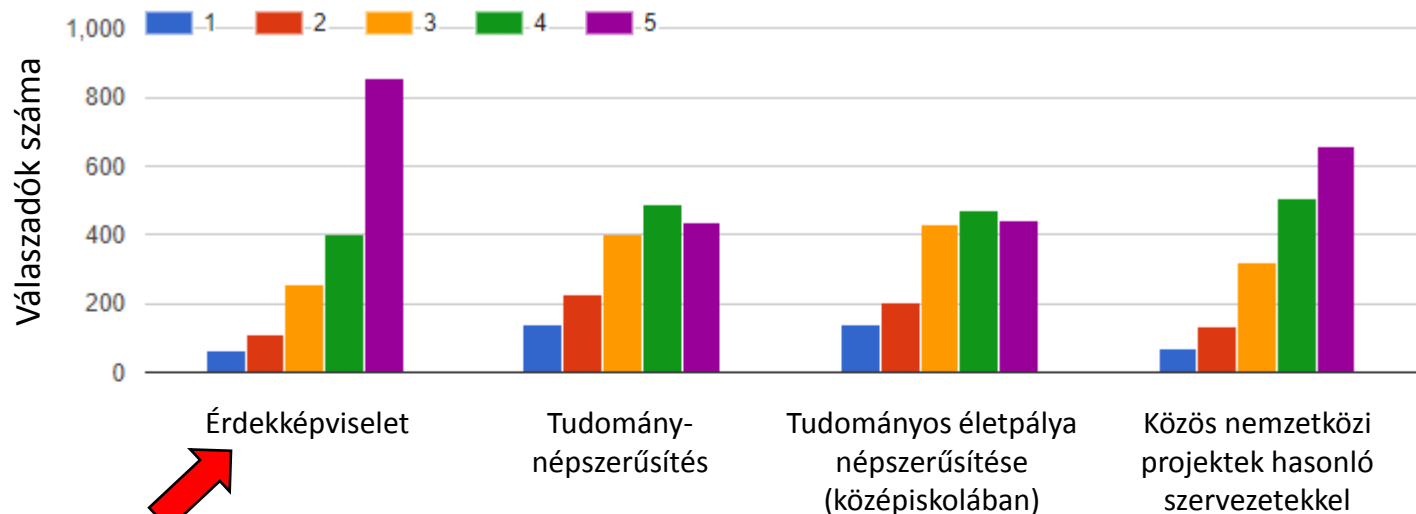
- A válaszadók aránya korosztályonként állandó (40% nő, 60% férfi)
  - 31-40 év: férfiak között felülreprezentáltak a vezetők
  - 31-35 év: docensek is
  - A férfiak hosszabb ideje vannak a jelenlegi pozíciójukban
  - Több nő elégedetlen a pályázati szabályozással (60%), mint férfi (50,7%)
  - Szülési szabadságról visszatérve gyakran vagy beosztotti jellegű munka vagy „küzdés egyedül”
- ➡ **Létszámban nem, de a pozíciók tekintetében kezd szétnyílni a „tudományos olló”**
- ➡ **A női kutatók támogatása már ezen a ponton elengedhetetlen**

Fiatalok Akadémiája: feladatok

Fiatalok Akadémiájának legfontosabb feladatai

1: egyáltalán nem fontos - 5: nagyon fontos

Fiatalok Akadémiája: faktoranalízis

Kapcsolatépítés dimenzió

aktivitás, együttműködés, kapcsolattartás segítése

Fontosabbnak értékelik: nők
akik nem kutattak külföldön
pályaelhagyáson komolyan gondolkodók

Ismeretterjesztés dimenzió

középiskolásoknak és másoknak

Fontosabbnak értékelik: matematika
filozófia és történettudomány
gazdasági és jogtudomány
+ vidékiek, nem MTA-sok

Érdekképviselet dimenzió

tanácsadás, érdekvédelem, akadémiai munka

Fontosabbnak értékelik: pályaelhagyáson komolyan gondolkodók
vidékiek

Javaslatok

Életkörülményekkel kapcsolatos javaslatok

- Fokozott anyagi megbecsülés
- Kutatónők kiemelt támogatása
- Családos kutatók fokozottabb támogatása
  - Gyermekfelügyelet
  - Távmunka lehetősége

Munkakörülményekkel kapcsolatos javaslatok

- Kiszámítható életpályamodellel objektív előrelépési mércével
- Tudományos teljesítmény adaptív, differenciált, átlátható mérése
- Minőségbiztosítás, átláthatóság, méltányosság a pályázatoknál
- Kutatási infrastruktúra modernizálása
- Bürokratikus és adminisztrációs terhelés jelentős csökkentése
- Oktatási terhek racionalizálása
- Munka- és egészségvédelem szigorú betartása
- Külföldi mobilitás, konferencia részvétel fokozottabb támogatása
- Fiatalok Akadémiájának megalapítása

Összefoglalás

A felmérés eredménye:

- Reprezentatív célcsoport sikeres megszólítása
- Fiatal kutatókat érintő problémák feltérképezése
- Igények prioritási listájának összeállítása
- Rendszerszintű problémák azonosítása
- A Fiatalok Akadémiája iránti elvárások felmérése
- Eredmények továbbítása az MTA-nak, online közzététel

További teendők:

- Eredmények ismertetése a *Magyar Tudományban*
- Fiatalok Akadémiájának megalapítása
az elkészült szabályzat tervezet Közgyűlési jóváhagyásra vár
- Párbeszéd az MTA-val és a döntéshozókkal a lehetséges változásokról